

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/6/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117210414
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8117210414.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Daniely Babinovej v spore žalobcu: Prima banka Slovensko a. s., so sídlom Hodžova 11, 010 11 Žilina, IČO: 31575951 zastúpená SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Štefánikova 8, 811 05 Bratislava proti žalovanej: N. U. U., rod. A., trvale bytom C. XX, XXX XX L., t.č. X. - L. X., V. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Ľubomírom Gerdom, advokátom so sídlom Levočská 12A, 080 01 Prešov, o neúčinnosť právneho úkonu, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 15C/16/2017-242 zo dňa 24.09.2020, takto jednohlasne

rozhodol:

I. Potvrdzuje sa rozsudok.

II. Žalobcovi sa voči žalovanej priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol takto cit.:
„I. Darovacia zmluva, ktorou bolo prevedené vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa na katastrálnom území L., obec L., okres L. zapísaným na LV č. XXXX vedeným Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor a to pozemky zastavaná plocha a nádvorie reg. č. C XXXX/X výmere 408 m², záhrada parcelné reg. č. C XXXX/X o výmere 383 m², stavba rodinný dom súp. č. XXXX postavený na parcele registra C č. XXXX/X z N. J. A., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom C. XX, XXX XX L. do podielového spoluvlastníctva J. A., nar. XX.X.XXXX, zom. X.X.XXXX, naposledy trvale bytom C. XX, XXX XX L. a žalovanej ako obdarovaných so spoluvlastníckym podielom každého obdarovaného o veľkosti 1/2, ktorej vklad vlastníckeho práva bol do katastra nehnuteľnosti povolený pôvodne Správou katastra Prešov v konaní vedenom pod č. P je voči žalobcovi neúčinná.

II. Priznáva žalobcovi voči žalovanej strane nárok na 100 % náhradu trov konania, o ktorej výške bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.“

2. Citoval ustanovenie § 42a ods. 1 až 5, § 42b ods. 1 až 4 Občianskeho zákonníka, § 303, § 304 ods. 1 a 2, § 306 ods. 1 až 3, § 311 ods. 1 až 2, § 497 Obchodného zákonníka.

3. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v danom prípade vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že ak preukázateľne veriteľ disponuje vymáhateľnou pohľadávkou a v exekučnom konaní sa pre nedostatok majetku ako dlžníka, teda spoločnosti N., a. s., tak aj ručiteľa nemôže táto pohľadávka vymôcť, je evidentné, že dlžník v danom prípade ručiteľ, ktorého ručiteľský záväzok nastupuje v súčinnosti so záväzkom N., a. s., nevlastní takýto majetok, a teda je splnená podmienka, že tento právny úkon ukracuje uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa. Považoval za bezpredmetné v tomto kontexte aká je hodnota predmetnej nehnuteľnosti vo vzťahu k hodnote samotného dlhu, resp. že je v

nepomerne nižšej hodnote než samotný dlh, ako aj to, že dlh spoločnosti bol zabezpečený rozsiahlymi zabezpečovacími právnymi úkonmi, rozhodujúce je to, že pohľadávka je v exekučnom konaní od roku 2010, teda od roku, kedy došlo k odporovaniu, nevyvozená. Uviedol, že ak mal súd podľa právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v ostatnom rozhodnutí skúmať, či bol dostatočne majetok veriteľa, resp. dlh veriteľa zabezpečený a či teda blízke osoby a dlžník, teda ručiteľ mohli predpokladať dostatočné zabezpečenie tohto dlh, poukazuje na reálne zistené skutkové okolnosti, podľa ktorých osobné ručenie N.. J. A. bolo od začiatku úverového vzťahu potrebné a nepostačovalo. Ak predmetom dohôd medzi bankou a ručiteľom bolo nezahrnutie predmetnej nehnuteľnosti do zabezpečenia, je pochopiteľné, že tento rodičovský majetok sa snažil uchrániť pred prípadnou exekúciou darovaním svojim deťom., čo aj uskutočnil. Bol toho názoru, že práve tá skutočnosť - vyňatie tzv. rodinnej nehnuteľnosti, rodinného majetku N.. J. A. zo zabezpečenia predmetného úveru a následné dohody o tom sú dôkazom toho, že ak v priebehu úverového vzťahu predmetnú nehnuteľnosť daroval svojim deťom, nemal iný úmysel než uchrániť predmetný majetok pred prípadnou exekúciou. Pokiaľ N.. J. A. poukazoval na skutočnosť, že takýto dlh neexistuje s poukazom na vedené konanie pred Okresným súdom Bratislava IV pod sp.zn. 27Cb 240/2010, uviedol, že vychádza z toho skutkového stavu, ktorý je zistený v čase rozhodnutia a v čase rozhodnutia žiadne takéto pochybnosti o existencii dlhu nemal. Súd prvej inštancie z výsluchu žalovanej deklaroval, že žalovaná aj vzhľadom na svoje ekonomické vzdelanie mohla predpokladať, že ak toto je jediný nehnuteľný majetok jej otca a vedela o zadĺžení spoločnosti N. spol. s r. o., musela vedieť, že tieto úkony vedú k tomu, že jej otec ako ručiteľ nebude disponovať žiadnym majetkom, ktorým mal ručiť za predmetnú pohľadávku. Dodal, že neexistoval iný dôvod pre tento právny úkon než ukrátenie veriteľov aj preto, že po tomto právnom úkone sa reálneho výkonu vlastníckych práv neujali obdarovaní, ale naďalej v ňom pokračoval darca, vysvetlenia žalovanej, prečo sa tak stalo, súd prvej inštancie nepovažoval za hodnoverné. A pokiaľ žalovaná strana poukazuje na to, že nehnuteľnosť chátra, v tejto súvislosti uviedol, že ak by mala žalovaná strana skutočný záujem o ochranu rodinného majetku, nedopustila by takýto stav na nehnuteľnosti. Na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobe v celom rozsahu vyhovel, pretože predmetná darovacia zmluva bola ukracujúcim právnym úkonom, ručiteľ ako darca mal úmysel ukrátiť veriteľa a obdarovaní o jeho úmysle vedeli, opak tejto skutočnosti nepreukázali.

4. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Keďže žalobca mal vo veci plný úspech, súd prvej inštancie mu priznal voči žalovanej nárok na 100 % náhradu trov konania, o ktorej výške bude rozhodnuté samostatným uznesením súdu prvej inštancie.

5. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala v zákonnej lehote odvolanie žalovaná. Vytkla súdu prvej inštancie, že absolútne nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu v zrušujúcom uznesení z 28.02.2017, ktorý vyslovil v bodoch 12. a 13. uznesenia, ktorého súčasťou boli aj právne závery nálezu ústavného súdu, v ktorom poukázal v čom spočíva dôkazné bremeno na strane žalobcu a v čom na strane žalovanej v zmysle právneho názoru odvolacieho súdu z 28.02.2017, na základe ktorého je jednoznačne dôkazné bremeno na strane žalobcu, či prevodom vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam (dom a záhrada) došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávky a v akom vzťahu boli podľa dohody veriteľa a dlžníka jednotlivé spôsoby zabezpečenia pohľadávky žalobcu s tým, že ak pohľadávku dostatočne zabezpečoval až komplex všetkých zabezpečení (ručenie, záložné právo), tak pri posudzovaní ukrátenia uspokojenia pohľadávky zoberie do úvahy celé zabezpečenie. Dôkazné bremeno na strane žalovanej spočívalo v tom, či pri náležitej starostlivosti mohla mať vedomosť o tom, že vykonaním právneho úkonu dôjde k ukráteniu uspokojenia pohľadávky žalobcu. V prípade, že došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávky žalobcu a žalovaná pri náležitej starostlivosti mohla poznať úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie pohľadávky veriteľa, je potrebné žalobe vyhovieť. Podľa žalovanej je žalobca si plne vedomý toho, že darovaním rodinného domu ručiteľom N.. J. A. v hodnote cca 70.000,- eur nemohlo dôjsť k žiadnemu ukráteniu uspokojenia jeho pohľadávky vo výške 738.811,- eur, keďže táto pohľadávka žalobcu bola na základe vzájomných dohôd veriteľa a dlžníka dostatočne zabezpečená komplexom viacerých zmlúv tak, že toto zabezpečenie mnohonásobne prevyšovalo hodnotu samotnej pohľadávky. Jednotlivé spôsoby zabezpečenia pohľadávky preukazujú, že dlžníkov (ručiteľov) právny úkon neukracuje uspokojenie pohľadávky veriteľa, pretože hodnota záloh a ručenia majetkom vo vlastníctve N.. J. A. bola tak značne vysoká, že tieto postačovali na zabezpečenie úverovej pohľadávky žalobcu. Hodnota majetku spoločnosti N. vrátane majetku ručiteľa N.. J. A. (obchodný podiel, cenné papiere a disponibilné finančné prostriedky na účtoch) v deň darovania rodinného domu predstavovala sumu cez 7 miliónov eur. Uviedla, že svojou výpoveďou len potvrdila, že mala dostatočný prehľad o majetkových pomeroch spoločnosti N., ako aj majetkových pomeroch svojho otca N.. J. A. a tiež

jednotlivých spôsoboch zabezpečenia pohľadávky žalobcu ku dňu uzavretia darovacej zmluvy. Jej výpoveď je potrebné vyhodnotiť tak, že o úmysle dlžníka (ručiteľa) v čase darovacej zmluvy ukrátiť svojho veriteľa nevedela a ani nemohla vedieť, nakoľko vynaložila náležitú starostlivosť ako osoba dlžníkovi blízka k poznaniu takéhoto úmyslu, pretože vzhľadom k obsahu právneho úkonu a samotnej hodnoty daru (70.000,- eur) vykonala takú činnosť a aktivitu, ktorú je možné vyhodnotiť ako náležitú starostlivosť, pri ktorej ani nemohla poznať úmysel dlžníka (ručiteľa) ukrátiť veriteľa vykonaním právneho úkonu. Poukázala na to, že sa žalobcovi dodnes nepodarilo vymôcť (uspokojiť) svoju pohľadávku, ktorá nikdy nebola pripísaná na účet dlžníka, čo je aj predmetom súdneho sporu o náhradu škody vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 27Cb/240/2010, je spôsobené len špekulatívnym konaním samotného žalobcu, pretože po vstupe priameho dlžníka spoločnosti N. do reštrukturalizácie v roku 2010 (teda dva roky od darovania predmetnej nehnuteľnosti), si žalobca, ako jediný zabezpečený veriteľ, neprihlásil túto pohľadávku v reštrukturalizačnom konaní dlžníka, aj keď jej návratnosť mal garantovanú reštrukturalizačným plánom schváleným súdom v plnej výške, teda 100 %. Tento nesprávny postup súdu prvej inštancie pri hodnotení výsledkov dokazovania mal podľa žalobkyne rozhodujúci vplyv na nesprávne právne posúdenie veci (aj pri správnom použití právnej normy) na riešení právnej otázky vyplývajúcej z ust. § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka. Navrhla, aby súd jej odvolaniu vyhovel, zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu v celom rozsahu zamietol. Zároveň žiadala, aby jej odvolací súd priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

6. Vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej žalobca naďalej trval na tom, že hodnoverne preukázal súdu splnenie všetkých hmotnoprávnych predpokladov na vyhoviecie odporovacej žalobe, keďže po a) odporovacia žaloba bola podaná včas (t.j. v prekluzívnej lehote troch rokov), b) pohľadávka žalobcu voči ručiteľovi je vymáhateľná (738.739,74 eura s prísl. - exekúcia stále prebieha), c) právny úkon ručiteľa bol uskutočnený v úmysle ukrátiť žalobcu (nevyvrátiteľná domnienka vzhľadom na bezodplatný prevod medzi blízkymi osobami) d) darovacou zmluvou došlo k ukráteniu vymáhateľnej pohľadávky žalobcu (10 rokov neúspešne vedená exekúcia na majetok ručiteľa) a po e) vedomosť žalovanej o ukracujúcom úmysle ručiteľa (jej otca) sa v dôsledku nevyvrátenia zákonnej domnienky podľa § 42a ods. 3 písm. a) OZ prezumuje. Podľa názoru žalobcu, súd prvej inštancie nekonal arbitrárne, keď za účelom zistenia skutkového stavu zopakoval dokazovanie vykonané v pôvodnom konaní sp. zn. 8C/118/2010 a doplnil dokazovanie opätovným výsluchom žalovanej na pojednávaní dňa 18.11.2019, ako aj ďalšími predloženými listinnými dôkazmi. Súd prvej inštancie sa so všetkými podstatnými námietkami žalovanej náležite a preskúmateľne vysporiadal, pričom svoj postup a právne závery v rozsudku pomerne rozsiahlo a vecne odôvodnil. Poukázal na to, že hoci súd v odôvodnení rozsudku jasne deklaroval, že právne postavenie ručiteľa (N.. J. A.) je oddelené od postavenia dlžníka (N. spol. s r. o.), žalovaná v odvolaní naďalej zotrúva na svojej pôvodnej procesnej obrane (poukazovanie na reštrukturalizačné konanie dlžníka, rozsiahle zabezpečenie jeho majetku, prebiehajúce súdne konania medzi žalobcom a spoločnosťou N. spol. s r. o., a pod.). V tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že pohľadávka žalobcu voči ručiteľovi je samostatnou nezabezpečenou pohľadávkou veriteľa a z tohto dôvodu je potrebné vychádzať výlučne zo vzťahu medzi žalobcom a ručiteľom. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa žalobca domáhal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

7. Vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcu žalovaná uviedla, že je nesporné, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno v zmysle právnych záverov ústavného súdu v náleze zo dňa 15.06.2016 a odvolacieho súdu v zrušujúcom uznesení zo dňa 28.02.2017. Zdôraznila, že nielen odvolací súd v zrušujúcom uznesení, ale ani ústavný súd vo svojom náleze sa vôbec ani len o exekúciu na vymoženie tejto pohľadávky nezmieňujú, ale svoje právne závery, ktoré boli pre súd prvej inštancie záväzne, ale súdom vôbec nerefektované, jasne a veľmi zrozumiteľne dane bodmi 12. a 13. zrušujúceho uznesenia. Uviedla, že exekútor V. vykonával len formálne úkony, pretože je si dobre vedomý toho, že pohľadávka žalobcu je sporná a je predmetom viac než 10 rokov trvajúceho súdneho konania o náhradu škody, pričom žiadny exekútor neprevezme na seba zodpovednosť za túto škodu pokiaľ predmetný súdny spor nebude právoplatne ukončený. V plnom rozsahu zotrúva na svojom záverečnom stanovisku z 02.09.2020 a odvolaní z 30.11.2020 a žiadala, aby odvolací súd rozhodol v súlade s jej odvolaním.

8. V odvolacej duplike žalobca uviedol, že už od augusta 2010 vedie proti ručiteľovi N.. J. A. exekúciu na vymoženie 738.739,74 eura s prísl., pričom doposiaľ za celých 10 rokov(!) bolo vymožených iba 95,- eur. Tieto skutočnosti deklaruje aj aktuálna správa o stave exekučného konania EX 358/10 zo dňa

30.07.2020. Pokiaľ je od roku 2010 bezúspešne vedená exekúcia proti ručiteľovi na sumu v súhrne prevyšujúcu jeden milión eur, objektívne možno konštatovať, že darovaním jediného nehnuteľného majetku z roku 2008 ručiteľ veriteľa ukrátil. Ignorovanie alebo zľahčovanie týchto zásadných skutočností žalovanou v tomto spore preto považoval za absurdné. Poukázal na obsah strohého vyjadrenia žalovanej, z ktorého vyplýva, že naďalej trvá na svojej pôvodnej procesnej obrane, pričom tendenčne bagatelizuje rozhodovaciu súdnu prax najvyšších súdnych autorít (predovšetkým nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 604/2013, II. ÚS 753/2015 v tejto veci, judikáty Najvyššieho súdu SR - R 67/2017, R 52/2019, vrátane ďalších súvisiacich rozhodnutí), na ktorú poukazuje žalobca v súlade so základným procesným princípom právnej istoty (čl. 2 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP). Zdôraznil, že právne závery prvoinštančného súdu v napadnutom rozsudku sú plne v súlade aj s aktuálnou rozhodovacou praxou príslušného odvolacieho súdu (uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 28.3.2018, sp. zn. 23Co/62/2017 alebo rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 12.12.2017, sp. zn. 1Co/28/2017) v identických konaniach (o určenie neúčinnosti právneho úkonu) pri rovnakých skutkových okolnostiach [predmetom odporovania boli darovacie zmluvy, na základe ktorých došlo k bezodplatnému prevodu bonitného majetku na blízke osoby; v oboch prípadoch bol žalobca (veriteľ) procesne úspešný, keďže dlžníci ukrátili svojich veriteľov tým, že špekulatívne obdarovali svoje dcéry].

9. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

10. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05).

11. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

12. Predmetom odvolacieho konania bolo posúdiť vecnú správnosť rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým určil neúčinnosť darovacej zmluvy, ktorou boli prevedené vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa na katastrálnom území L., obec L., okres L. zapísaných na LV č. XXXX vedených Okresným úradom L., katastrálny odbor, a to pozemky zastavaná plocha a nádvorie reg. č. C XXXX/X výmere 408 m², záhrada parcelné reg. č. C XXXX/X o výmere 383 m², stavba rodinný dom súp. č. XXXX postavený na parcele registra C č. XXXX/X z N.. J. A., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom C. XX, XXX XX L. do podielového spoluvlastníctva J. A., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy trvale bytom C. XX, XXX XX L. a žalovanej ako obdarovaných so spoluvlastníckym podielom každého obdarovaného o veľkosti 1/2, ktorej vklad vlastníckeho práva bol do katastra nehnuteľnosti povolený pôvodne Správou katastra Prešov v konaní vedenom pod č. P..

13. V prejednávanej veci bolo nepochybne preukázané, že darovacou zmluvou z 31.10.2018 boli prevedené predmetné nehnuteľnosti opísané vo výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie z strany N.. J. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XX, XXX XX L. na pôvodne žalovaného nebohého J. A. a súčasne žalovanú N.. U. U., rod. A., trvale bytom C. XX, XXX XX L., ako obdarovaných. V prípade žalovanej N.. U. U., ide zároveň o osobu blízku v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka tak, ako to konštatuje súd prvej inštancie, keďže sa jedná o dcéru prevodcu. N.. J. A. (otec žalovanej) bol osobným ručiteľom dlhu, ktorý má spoločnosť N., spol. s r.o. (v súčasnosti po transformácii N. a.s.) vo vzťahu k žalobcovi, ktorý vznikol na základe zmluvy o úvere pod č. XXX XXX XX XX zo 16.04.2005 v znení neskorších dodatkov, a ktorou bol poskytnutý tzv. kontokorentný úver v celkovej výške 738.811,- eur.

14. Ťažisko odvolacích námietok žalovanej spočívalo v tvrdení, že dlžníkov (ručiteľov) právny úkon neukracuje uspokojenie pohľadávky veriteľa, z dôvodu vysokej hodnoty zálohu a ručenia majetkom vo

vlastníctve N. J. A. postačujúceho na zabezpečenie úverovej pohľadávky žalobcu a jej nevedomosti, resp. nemožnosti vedomosti o úmysle dlžníka (ručiteľa), (za ktorého koná jej otec) v čase darovacej zmluvy ukrátiť žalobcu z dôvodu vynaloženia náležitej starostlivosti ako osoby dlžníkovi blízkej k poznaniu takéhoto úmyslu, pretože vzhľadom k obsahu právneho úkonu a samotnej hodnoty daru (70.000,- eur) vykonala takú činnosť a aktivitu, ktorú je možné vyhodnotiť ako náležitú starostlivosť, pri ktorej ani nemohla poznať úmysel dlžníka (ručiteľa) ukrátiť veriteľa vykonaním právneho úkonu.

15. Účelom odporovateľnosti ako inštitútu občianskeho práva je zabrániť nepoctivým úkonom dlžníka, ktorými znižuje svoj majetok (veci, práva a pohľadávky) na úkor veriteľov. Podstatou odporovateľnosti je neúčinnosť právneho úkonu voči určitej osobe, ktorá znamená, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z predmetu odporovaného právneho úkonu tak, akoby k tomuto úkonu vôbec nedošlo. Podstatné je, že ide o taký právny úkon, ktorým sa zhoršuje možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky. Dlžníkov právny úkon musí ukracovať uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa.

16. Podľa § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka odporovať možno tiež právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobou jemu blízkou (§ 116 a 117), alebo ktorý dlžník urobil v uvedenom čase v prospech osôb uvedených v písmenách a), b), c) alebo d); to však neplatí, ak druhá strana preukáže, že nemohla ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa.

17. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že predpokladom úspešného odporovania právneho úkonu je súčasné splnenie podmienok: existencia vymáhateľnej pohľadávky žalobcu; ukrátenie uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky žalobcu konaním dlžníka (ručiteľa); k ukracujúcemu konaniu dlžníka (ručiteľa) došlo v posledných rokoch; právny úkon bol vykonaný medzi dlžníkom (ručiteľom) a osobou jemu blízkou (alebo v prospech blízkej osoby). Dôkazné bremeno týkajúce sa týchto okolností ťaží veriteľa. Pokiaľ veriteľ dôkazné bremeno na tieto okolnosti unesie, zákon poskytuje možnosť druhej strane preukázať, že ani pri náležitej starostlivosti nemohla poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa.

18. V zmysle záverov Ústavného súdu SR v uznesení č.k. II. ÚS 753/2015-41 zo dňa 15.06.2015, ako aj tunajšieho súdu č.k. 23Co/173/2016-620 zo dňa 28.02.2017 žalobca uniesol dôkazné bremeno pokiaľ ide o existenciu vymáhateľnej pohľadávky, ako aj pokiaľ ide o to, že k ukracujúcemu konaniu ručiteľa došlo v posledných troch rokoch a právny úkon bol vykonaný medzi ručiteľom a osobami jemu blízkymi. Spornými skutočnosťami zostávajú skutočnosti, či právnym úkonom ručiteľa došlo k ukráteniu uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky a či žalovaná ani pri vynaložení náležitej starostlivosti nemohla poznať, že právny úkon ukracuje uspokojenie pohľadávky žalobcu.

19. Správne súd prvej inštancie poukázal na to, že predmetnou darovacou zmluvou došlo k ukráteniu veriteľa (žalobcu), ktorý takto nemá možnosť na základe ručiteľského záväzku právneho predchodcu žalovanej uspokojiť túto svoju pohľadávku. Odvolací súd súhlasí so záverom, že možno odporovať aj právnym úkonom ručiteľa. Opačný výklad by bol výkladom proti účelu tohto inštitútu, ktorý má chrániť veriteľa pred úkonmi ukracujúcimi vymoženie jeho pohľadávok. V tomto smere nie je právne významné, či ide o hlavného dlžníka (ktorým bola v danom prípade N., spol. s r.o.), alebo o ručiteľa, ktorým bol právny predchodca žalovanej. Ručiteľský záväzok ako akcesorický záväzok má povahu zabezpečovaciu, a preto aj v rovine odporovateľného právneho úkonu ho treba posudzovať ako záväzok, z ktorého môže plynúť aj zodpovednosť v rovine odporovateľného právneho úkonu. Darovacou zmluvou došlo k zmenšeniu majetku ručiteľa, pričom ide o majetok značnej hodnoty - rodinný dom s pozemkom. Aj keď výška pohľadávky žalobcu je podstatne vyššia ako cena prevádzaných nehnuteľností a pohľadávka žalobcu je zabezpečená aj u hlavného dlžníka (spoločnosť N., a.s.), žalobca ako veriteľ musí mať možnosť uspokojiť svoju pohľadávku aj z ručenia, hoc čo i len v časti.

20. „Vzhľadom k tomu, že ručiteľ, jemuž vznikla povinnosť splniť dluh (jiný záväzok), je jak vyplýva z uvedeného - dlužníkem věřitele ve smyslu ustanovení § 42a občanského zákoníku a že věřitel je oprávněn domáhat se po něm splnění celého dluhu, jsou pro posouzení právních úkonů ručitele z hlediska jejich odporovateľnosti významné okolnosti týkající se ručitele a jím učiněných právních úkonů, a nikoli skutečnosti týkající se dlužníka, jehož dluh (záväzok) se ručiteľ zavázal splniť“ (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 11.07.2013, 21Cdo/2905/2012, publikovaný v Souboru civilných rozhodnutí a stanovisk NS pod č. 22/2023).

21. Podľa odvolacieho súdu nie sú právne významné námietky žalovanej uvedené v jej odvolaní spočívajúce v tom, že spoločnosť N., a.s., disponuje dostatočným majetkom na to, aby mohla uspokojiť nároky žalobcu. Skutočnosťou zostáva, že tieto nároky doposiaľ nie sú uspokojené v exekučnom konaní vedenom už od roku 2010 a ručiteľský záväzok je tu práve na to, aby uspokojil veriteľa za situácie, že tak neurobí dlžník. Žalobca vedie od augusta 2010 voči ručiteľovi exekúciu na vymoženie 738.739,94 eura, pričom doposiaľ bolo vymožených iba 95,- eur (správa o stave exekučného konania EX 358/10 zo dňa 20.06.2019). Nemožno bez ďalšieho prihladať na to, že dlh obchodnej spoločnosti bol zabezpečený rozsiahlymi zabezpečovacími právnymi úkonmi, pretože táto okolnosť sama o sebe nemôže zamedziť oprávnenosti nárokov žalobcu ako veriteľa uplatniť si odporovateľnosť právneho úkonu aj voči ručiteľovi, pretože ručiteľský záväzok je síce akcesorický, ale zároveň špecifický a osobitný.

22. Odvolací súd podotýka, že ak by aj otec žalovanej ako osobný ručiteľ v čase uskutočnenia napadnutého právneho úkonu (v roku 2008) disponoval dostatkom finančných prostriedkov, ukracujúci charakter právneho úkonu sa vždy posudzuje v čase odporovania, a nie spätne ku dňu jeho realizácie. V čase uskutočnenia odporovateľného úkonu je spravidla dlžník ešte solventný a pohľadávka veriteľa nemusí byť eventuálne ani splatnou, čo však bez ďalšieho nebráni účinnému odporovaniu tomuto úkonu v budúcnosti. Rozhodujúcou je skutočnosť, či za splnenia iných zákonných podmienok odporovateľnosti vytvára relatívna neúčinnosť odporovaného úkonu aktuálne priestor na zlepšenie právneho postavenia veriteľa v tom zmysle, že umožňuje úplné alebo čiastočné uspokojenie jeho inak neuspokojenej pohľadávky. (Občiansky zákonník I. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 349, marg. č. 3.)

23. V zmysle predmetnej zákonnej úpravy sa úmysel dlžníka ukrátiť právnym úkonom svojho veriteľa v prípade osôb blízkych dlžníkovi predpokladá a je na osobách dlžníkovi blízkych, aby preukázali opak, t.j. že úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa nemohli aj pri náležitej starostlivosti poznať. Vynaloženie náležitej starostlivosti predpokladá, že osoba blízka dlžníkovi vykonala s ohľadom na okolnosti prípadu a s prihliadnutím k obsahu právneho úkonu dlžníka takú činnosť (aktivitu), aby úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa, ktorý tu v dobe odporovaného právneho úkonu objektívne vzaté musel byť, z ich výsledkov poznala, t.j. aby sa o tomto úmysle dozvedela. Ak sa jej to ani pri vynaložení náležitej starostlivosti nepodarilo, potom sa môže ubrániť odporovacej žalobe. Zákon od osoby blízkej dlžníkovi požaduje, aby sa pri právnych úkonoch s dlžníkom alebo pri právnych úkonoch, ktoré dlžník urobil v jej prospech, týmto spôsobom presvedčila, že právny úkon neukracuje veriteľa dlžníka a vedie ju k tomu, aby nerobila právne úkony (neprijímala podľa nich plnenia) na ujmu práv veriteľov dlžníka. V prípade že sa tak nezachová, musí byť uzrozumená s tým, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky tiež z majetku, ktorý na základe takéhoto právneho úkonu od dlžníka nadobudla (pozri aj rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 21Cdo 864/2000 alebo rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica sp.zn. 12Co 145/2007).

24. Je preto na žalovanej osobe blízkej dlžníkovi, aby si splnila dôkaznú povinnosť a navrhla také dokazovanie, z ktorého by nepochybne vyplynulo, že boli naplnené vyššie uvedené podmienky ubránenia sa odporovacej žalobe vo vzťahu k jej osobe. Musí preukázať, či a akú vyvinula v dobe uzavretia odporovaného úkonu činnosť (aktivitu), aby úmysel dlžníka ukrátiť týmto úkonom veriteľa poznala (mohla poznať) a že táto činnosť (aktivita) predstavovala s ohľadom na okolnosti prípadu náležitú starostlivosť. Ak by žiadnu takúto činnosť (aktivitu) v dobe úkonu nevyvinula alebo ak vyvinutá činnosť nepredstavovala náležitú starostlivosť, nemôže sa už z tohto dôvodu odporovacej žalobe ubrániť. Samotné tvrdenie žalovanej osoby blízkej dlžníkovi, že o jeho dlhoch a o jeho úmysle ukrátiť veriteľa uzavretím napr. darovacej zmluvy nevedela, nakoľko jej dlžník neoznámil svoje dlhy a nemohla sa o nich dozvedieť ani z jeho účtovnej evidencie, nie je pre ubránenie sa odporovacej žalobe postačujúce (porovnaj aj rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 31Cdo/864/2000). Nepostačuje ani odkaz na vzájomné vzťahy v rodine, nenahrádza dôkaz o vyvinutí náležitej starostlivosti k poznaniu úmyslu dlžníka (Najvyšší súd ČR sp.zn. 30Cdo/808/2004), Tiež nepostačuje argument o tom, že žalovaná nemala potrebu robiť žiadne kroky na poznanie úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľa (Najvyšší súd ČR sp.zn. 30Cdo/635/2005).

25. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že žalovaná nepreukázala, že by v tejto súvislosti vyvinula takú relevantnú činnosť, z výsledkov ktorej by mohla ukracujúci úmysel jej otca (ručiteľa) rozpoznať alebo sa o ňom aspoň dozvedieť. Náležitá starostlivosť vyžaduje určitú aktivitu nadobúdateľa z odporovateľného právneho úkonu k zisteniu úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľa v čase uzatvárania odporovateľného právneho úkonu. Obranu žalovanej odôvodnenú skutočnosťou, že o majetkových pomeroch spoločnosti N. spol. s r. o., ako aj majetkových pomeroch jej otca (ručiteľa),

vrátané spôsobov zabezpečenia pohľadávky voči žalobcovi sa dozvedela práve od svojho otca, s ktorým túto tému pravidelne diskutovala, a ktorý pred ňou tieto skutočnosti netajil a nebolo tak potrebné z jej strany vykonávať akékoľvek lustrácie nie je možné v zmysle § 42a OZ považovať za úspešnú obranu proti odporovaniu právneho úkonu. Procesná obrana žalovanej je založená iba na tvrdených rozhovoroch so svojim otcom (ručiteľom), ktoré nenahradzujú jej dôkaznú povinnosť (R 67/2017). Z obsahu výpovede žalovanej na pojednávaní dňa 30.07.2020 vyplýva, že na miesto konkrétnych preverovacích alebo lustračných úkonov, sa žalovaná spoliehala výlučne na otcove informácie. Žalovaná teda neunesla dôkazné bremeno v rovine preukázania, že pri náležitej starostlivosti nemohla rozpoznať úmysel prevodcu ukraťiť veriteľa.

26. Pokiaľ na svoju obranu žalovaná v konaní predložila výpisy z účtov jej otca (ručiteľa), ktoré boli nim vypracované 24.07.2020, a z ktorých má vyplývať, že ručiteľ mal k 02.12.2008 dostatok finančných prostriedkov, odvolací súd opakovane poukazuje na skutočnosť, že ukracujúci charakter právneho úkonu sa vždy posudzuje v čase odporovania a nie spätne ku dňu jeho realizácie a zároveň úkony inej osoby nemôžu preukazovať, že žalovaná sama realizovala konkrétne preverovacie úkony pred sporným darovaním.

27. Doktrína legitímneho očakávania je doktrínou verejného práva, ktorá spočíva v tom, že súkromná osoba ako účastník právneho vzťahu má voči orgánu verejnej moci isté odôvodnené očakávania. Tieto odôvodnené očakávania sa vzťahujú na postup orgánu verejnej moci, prípadne rozhodnutie toho orgánu. Postup orgánu verejnej moci totiž musí byť predvídateľný (vzhladom na právnu úpravu) a orgán nemôže v skutkovo podobných prípadoch rozhodovať rozdielne (IV ÚS 15/2014-77 cit. „Ústavný súd pritom zdôrazňuje, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach, je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštancia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach. Pre posúdenie, či rozdielnou judikatúrou najvyššej súdnej inštancie došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, je preto rozhodujúce, či vnútroštátne právo obsahuje mechanizmus zaisťujúci koherentnosť judikatúry a či príslušný orgán tento mechanizmus fakticky a riadne využíva (pozri rozhodnutie ESLP Beian v. Rumunsko (č. 1) zo 6. 12. 2007).

Samotné súdne konanie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť a súlad jeho skutkových a právnych dôvodov vo vzťahu k jeho výroku. Logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania za rešpektovania zásad (princípov spravodlivého súdneho konania), najmä zabezpečenia spravodlivej úpravy pomerov medzi stranami sporu je, že pokiaľ žalovaná neunesla dôkazného bremeno a s prihliadnutím na naplnenie legitímneho očakávania bolo nevyhnutné žalobe vyhovieť.

28. Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04). Odvolací súd so zreteľom na neunesenie dôkazného bremena zo strany žalovanej nepovažoval za potrebné zaoberať sa ostatnými odvolacími námietkami a teda nebolo nevyhnutné reagovať špecifickou odpoveďou na argumentáciu už nespôsobilú prívodiť odlišné posúdenie veci.

29. Odvolací súd preto postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 387 CSP rozsudok ako vecne správny potvrdil.

30. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP. Žalobca bol v odvolacom konaní plne úspešný, preto má nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k žalovanej v rozsahu 100 %. O výške tejto náhrady podľa § 262 ods. 2 CSP rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

31. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).